

FN:s kommitté för barnets rättigheter

Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 1 (2001)
Artikel 29.1: Utbildningens mål

Översättning december 2012

Reviderad mars 2014

Originalspråk: Engelska

FN:S KOMMITTÉ FÖR BARNETS RÄTTIGHETER

CRC/GC/2001/1

17 april 2001

Artikel 29.1: Utbildningens mål

Artikel 29.1 i FN:s konvention om barnets rättigheter

1. "Konventionsstaterna är överens om att barnets utbildning ska syfta till att

a) utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga,

b) utveckla respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna samt för de principer som uppställts i Förenta nationernas stadga,

c) utveckla respekt för barnets föräldrar, för barnets egen kulturella identitet, eget språk och egna värden, för vistelselandets och för ursprungslandets nationella värden och för kulturer som skiljer sig från barnets egen,

d) förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse, fred, tolerans, jämlikhet mellan könen och vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör urbefolkningar,

e) utveckla respekt för naturmiljön."

Allmän kommentar nr 1 (2001): Utbildningens mål

Betydelsen av artikel 29.1

1. Artikel 29.1 i konventionen om barnets rättigheter (konventionen) har en vidsträckt betydelse. De mål för utbildning som anges där, och som har godkänts av alla konventionsstater, främjar, stöder och skyddar konventionens grundläggande värde: den inneboende mänskliga värdighet som varje barn har och hans eller hennes lika och obestridliga rättigheter. Dessa mål, som anges i de fem punkterna i artikel 29.1, är alla direkt knutna till förverkligandet av barnets mänskliga värdighet och rättigheter med hänsyn till barnets särskilda utvecklingsrelaterade behov och skillnader i den fortlöpande utvecklingen av barnets förmågor. Målen är: utveckling av barnets fulla potential ur ett helhetsperspektiv (29.1a), inklusive att utveckla respekt för de mänskliga rättigheterna (29.1b), en förbättrad känsla för identitet och tillhörighet (29.1c) samt att barnet socialiseras och interagerar med andra (29.1d) och med miljön (29.1e).

2. Artikel 29.1 tillför inte bara en kvalitativ dimension som speglar barnets rättigheter och inneboende värdighet till rätten till utbildning som erkänns i artikel 28. Den framhåller dessutom att utbildningen måste utgå från barnet, vara anpassad till barn, och ge barnet makt över sin situation. Artikel 29.1 betonar också att utbildningsprocesser måste bygga på just de principer som uttrycks där.¹ Den utbildning som varje barn har rätt till ska vara utformad för att ge barnet kunskaper för livet, stärka barnets möjlighet att åtnjuta alla mänskliga rättigheter och främja en kultur som genomsyras av värderingar som stämmer överens med de mänskliga rättigheterna. Målet är att ge barnet egenmakt genom att utveckla barnets kunskaper, lärande och andra förmågor, mänsklig värdighet, självkänsla och självförtroende. "Utbildning" handlar i detta sammanhang om mycket mer än formell utbildning och omfattar hela det spektrum av livserfarenheter och lärande som gör det möjligt för barn, både som individer och som grupp, att utveckla sina personligheter, anlag

---

¹ I detta avseende hänvisar kommittén till allmän kommentar nr 13 (1999) från Förenta Nationernas kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (CESCR), som bland annat behandlar syftet med utbildning enligt artikel 13.1 i Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Kommittén vill också uppmärksamma de allmänna riktlinjer om formen för och innehållet i de periodiska rapporter som ska läggas fram av konventionsstaterna enligt artikel 44.1b i konventionen (CRC/C/58), punkt 112-116.

och färdigheter och att leva ett fullvärdigt och tillfredsställande liv i samhället.

3. Barnets rätt till utbildning handlar inte bara om att utbildningen ska vara tillgänglig (artikel 28) utan också om vad den innehåller. En utbildning vars innehåll är stadigt förankrat i värderingarna i artikel 29.1 är ett ovärderligt verktyg för alla barns ansträngningar att under sin livstid på ett balanserat sätt, förenligt med de mänskliga rättigheterna, möta de utmaningar som hänger ihop med den tid vi lever i, präglad av globalisering och ny teknik, samt andra fenomen som är kopplade till dem. Det gäller bland annat motsättningarna mellan globalt och lokalt, mellan individuellt och kollektivt, mellan tradition och modernitet, mellan kortsiktiga och långsiktiga hänsyn, mellan konkurrens och lika möjligheter, mellan vår ökande kunskap och vår förmåga att tillgodogöra oss den, samt mellan andlighet och materialism.² Men i de nationella och internationella strategier och program om utbildning som verkligen räknas, verkar det vara så att det som artikel 29.1 handlar om ofta saknas, eller presenteras som ett kosmetiskt tillägg som lagts till i efterhand.

4. I artikel 29.1 anges att konventionsstaterna är överens om att utbildning ska vara inriktad på en rad värden. Denna överenskommelse överbrygger de gränser mellan religioner, nationer och kulturer som finns i många delar av världen. Vid en första anblick kan några av de olika värden som uttrycks i artikel 29.1 tyckas vara motstridiga i vissa situationer. Till exempel är insatser för att främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla folk, som nämns i punkt 1d, kanske inte alltid automatiskt förenliga med strategier som, i enlighet med punkt 1c, syftar till att utveckla respekt för barnets egen kulturella identitet, eget språk och egna värden, för vistelselandets och för ursprungslandets nationella värden och för kulturer som skiljer sig från barnets egen. I själva verket ligger en del av vikten av denna bestämmelse just i att den erkänner att det behövs ett balanserat förhållningssätt till utbildning - ett synsätt som lyckas förena olika värden genom dialog och respekt för skillnader. Dessutom kan barn spela en unik roll när det gäller att överbrygga många av de skillnader som historiskt sett har skilt grupper från varandra.

Artikel 29.1 och dess funktioner

5. Artikel 29.1 är mycket mer än en förteckning över olika mål som utbildning ska försöka uppnå. Inom ramen för konventionen som helhet tjänar den till att betona bland annat följande dimensioner.

6. För det första betonar den att konventionens bestämmelser med nödvändighet hänger samman med varandra. Den bygger vidare på, förstärker, införlivar och kompletterar en rad andra bestämmelser och kan inte tolkas korrekt om den betraktas för sig, fristående från dem. Förutom konventionens grundprinciper - icke-diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), rätten till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) och rätten att uttrycka åsikter och få dem beaktade (artikel 12) - kan många andra bestämmelser nämnas, så som de rättigheter och skyldigheter som tillkommer föräldrar (artikel 5 och 18), rätten till yttrandefrihet (artikel 13), rätten till tankefrihet (artikel 14), rätten till information (artikel 17), rättigheter för barn med funktionsnedsättning (artikel 23), rätten till undervisning om hälsovård (artikel 24), rätten till utbildning (artikel 28) och de språkliga och kulturella rättigheterna för barn som tillhör minoriteter (artikel 30).

7. Barns rättigheter är inte fristående eller isolerade värden utan sammanhang. De existerar inom ett bredare etiskt ramverk som delvis beskrivs i artikel 29.1 och i konventionens inledning. Mycket av den kritik som framförts mot konventionen besvaras specifikt av den

---

² Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur, Learning: The Treasure Within, Report of the International Commission on Education for the 21st Century, 1996, s. 16-18.

här bestämmelsen. Till exempel understryker denna artikel vikten av respekt för föräldrar, av behovet att se rättigheter i ett bredare etiskt, moraliskt, andligt, kulturellt eller socialt sammanhang och av det faktum att de flesta rättigheter för barn inte alls är påtvingade utifrån, utan är förankrade i lokala samhällsgemenskapers värderingar.

8. För det andra fäster artikeln vikt vid den process som ska främja rätten till utbildning. De värden som förmedlas i utbildningen får inte underminera insatser för att främja åtnjutandet av andra rättigheter, utan bör tvärtom förstärka dem. Detta gäller inte bara innehållet i läroplanen, utan också undervisningsprocesserna och de pedagogiska metoderna samt miljön där utbildningen sker, vare sig det är i hemmet, skolan eller någon annanstans. Barn förlorar inte sina mänskliga rättigheter när de går in genom skolans portar. Till exempel måste utbildningen genomföras på ett sätt som respekterar barnets inneboende värdighet och gör det möjligt för barnet att uttrycka sina åsikter fritt i enlighet med artikel 12.1 och att delta i skollivet. Utbildningen måste också genomföras på ett sätt som respekterar de stränga gränser för disciplin som anges i artikel 28.2 och som främjar icke-våld i skolan. Kommittén har upprepade gånger klargjort i sina slutsatser (concluding observations) att kroppslig bestraffning varken respekterar barnets inneboende värdighet eller de stränga gränserna för disciplin i skolan. Respekt för de värden som erkänns i artikel 29.1 kräver entydigt att skolor ska vara helt och hållet barnanpassade och i alla avseenden förenliga med barnets värdighet. Barns deltagande i skollivet, skapandet av skolföreningar och elevråd, kamratutbildning och kamratarådgivning samt barns deltagande i skolans disciplinära förfaranden ska främjas som en del i att lära sig rättigheterna och uppleva förverkligandet av dem.

9. För det tredje: Medan artikel 28 fokuserar på konventionsstaternas skyldigheter vid inrättande av utbildningssystem och att garantera att dessa är tillgängliga, så understryker artikel 29.1 den individuella och subjektiva rätten till en bestämd kvalitet på utbildningen. I linje med konventionens fokus på vikten av att agera för barnets bästa betonas i den här artikeln budskapet om en utbildning där barnet står i centrum. Huvudmålet med utbildningen är att utveckla det enskilda barnets personlighet, anlag och färdigheter med hänsyn till det faktum att varje barn har unika egenskaper, intressen, färdigheter och behov av lärande.³ Läroplanen måste alltså ha direkt relevans för barnets sociala, kulturella, miljömässiga och ekonomiska sammanhang samt barnets nuvarande och framtida behov. Dessutom ska den ta hänsyn till den fortlöpande utvecklingen av barnets förmågor, och undervisningsmetoderna ska anpassas för olika barns skiftande behov. Utbildningen ska också syfta till att ge varje barn grundläggande livskunskap, och till att inget barn lämnar skolan utan att vara rustad för de utmaningar som han eller hon kan förvänta sig att möta i livet. Grundläggande färdigheter handlar inte bara om att kunna läsa, skriva och räkna, utan också livskunskap som att kunna fatta övervägda beslut, lösa konflikter utan våld, samt att utveckla en hälsosam livsstil, goda sociala relationer, ansvar, kritiskt tänkande, kreativa anlag och andra färdigheter som ger barn de verktyg som behövs för att kunna utnyttja sina möjligheter i livet.

10. Diskriminering på någon av de grunder som anges i artikel 2 i konventionen, vare sig den är öppen eller dold, kränker barnets mänskliga värdighet och kan undergräva eller omintetgöra barnets förmåga att dra nytta av utbildningsmöjligheterna. Att förvägra ett barn tillgång till utbildningsmöjligheter är i första hand en fråga som rör artikel 28 i konventionen, men att inte följa principerna i artikel 29.1 kan på många sätt ge en liknande effekt. Ett extremt exempel är könsdiskriminering, som kan förstärkas av att läroplanen är oförenlig med principerna om jämställdhet mellan könen, av förhållanden som begränsar den nytta som flickor kan få av de utbildningsmöjligheter som erbjuds, och av otrygga och

---

³ Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur, The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education, 1994, s. viii.

ovänliga miljöer som avskräcker flickor från att delta. Diskriminering mot barn med funktionsnedsättning är också vanligt förekommande inom många formella utbildningssystem och inom många informella undervisningsmiljöer, även i hemmet.⁴ Barn med hiv/aids diskrimineras också i stor omfattning inom båda dessa miljöer.⁵ All sådan diskriminering strider direkt mot kraven i artikel 29.1a på att utbildningen ska utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag samt mental och fysisk förmåga.

11. Kommittén vill också betona sambanden mellan artikel 29.1 och kampen mot rasism, rasdiskriminering, främlingsfientlighet och andra former av intolerans. Rasism och relaterade fenomen frodas där det finns okunnighet, där det finns ogrundad rädsla för skillnader i ras, etniskt ursprung, religion, kultur och språk eller andra skillnader, utnyttjande av fördomar eller där förvrängda värderingar lärs ut eller sprids. Ett pålitligt och hållbart medel för att motverka dessa brister är att tillhandahålla utbildning som främjar förståelse och erkännande för de värden som anges i artikel 29.1, inklusive respekt för skillnader, och som ifrågasätter alla aspekter av diskriminering och fördomar. Utbildning bör därför vara en av de främsta prioriteringarna i alla kampanjer mot rasism och relaterade fenomen. Det måste också betonas hur viktigt det är att i undervisning om rasism lära ut hur den har utövats historiskt, och särskilt hur den uttrycks eller har uttryckts inom specifika samhällen. Racistiskt beteende är inte något som bara förekommer hos "andra". Det är därför viktigt att fokusera på barnets eget samhälle vid undervisning om mänskliga rättigheter, barns rättigheter och principen om icke-diskriminering. Sådan undervisning kan vara effektiv för att förebygga och undanröja rasism, etnisk diskriminering, främlingsfientlighet och andra former av intolerans.

12. För det fjärde: I artikel 29.1 framhålls behovet av en helhetssyn på utbildning som säkerställer att de utbildningsmöjligheter som ställs till förfogande återspeglar en lämplig balans mellan att främja utbildningens fysiska, mentala, andliga och känslomässiga aspekter, dess intellektuella, sociala och praktiska dimensioner, samt dess betydelse för barndomen och för resten av livet. Det övergripande syftet med utbildning är att maximera barnets förmåga och möjlighet att delta fullt ut och på ett ansvarsfullt sätt i ett fritt samhälle. Det bör betonas att den typ av undervisning som främst är inriktad på kunskapsackumulering, som tvingar fram konkurrens och som leder till en orimlig arbetsbörda för barn allvarligt kan hämma barnets möjligheter att på ett harmoniskt sätt fullt ut utveckla sina förmågor och färdigheter. Utbildning ska vara barnanpassad inspirerande och motiverande för det enskilda barnet. Skolorna ska verka för en human atmosfär och ge barn möjlighet att utvecklas i takt med den fortlöpande utvecklingen av sina förmågor.

13. För det femte betonar den behovet av utbildning som är utformad och bedrivs så att den på ett integrerat och helhetsorienterat sätt främjar och förstärker de specifika etiska värden som är förankrade i konventionen – inklusive utbildning för fred, tolerans och respekt för miljön. Detta kan kräva ett tvärvetenskapligt förhållningssätt. Att främja och förstärka de värden som omnämns i artikel 29.1 är inte bara nödvändigt på grund av problem någon annanstans, utan måste också fokusera på problem inom barnets egen samhällsgemenskap. Sådan utbildning bör ske inom familjen, men skolan och samhället måste också spela en viktig roll. För att till exempel utveckla respekt för miljön måste undervisningen koppla ihop problem som rör miljö och hållbar utveckling med socioekonomiska, sociokulturella och demografiska problem. På samma sätt bör undervisning om respekt för miljön ske i hemmet, i skolan och inom samhället, omfatta

---

⁴ Se allmänna kommentar nr 5 (1994) från kommittén om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

⁵ Se rekommendationerna som antogs av kommittén för barnets rättigheter efter den allmänna diskussionsdagen 1998 om barn som lever i en värld med hiv/aids (A/55/41, punkt 1536).

både nationella och internationella problem och aktivt engagera barn i lokala, regionala och globala miljöprojekt.

14. För det sjätte återspeglar artikel 29.1 den viktiga roll som adekvata utbildningsmöjligheter har i att främja alla andra mänskliga rättigheter och förståelsen för att dessa rättigheter är odelbara. Ett barns förmåga att delta fullt ut och ansvarsfullt i ett fritt samhälle kan försämrats eller undergrävas, inte bara genom att barnet förvägras tillgång till utbildning, utan också när man underlåter att främja förståelsen för de värden som erkänns i denna artikel inte främjas.

Utbildning om mänskliga rättigheter

15. Artikel 29.1 kan också ses som en grundpelare för de olika utbildningsprogram om mänskliga rättigheter som efterlystes vid världskonferensen om mänskliga rättigheter i Wien 1993, och som främjas av internationella organ. Ändå har barns rättigheter inte alltid fått den framträdande plats som de skulle ha haft inom ramen för sådana aktiviteter. Utbildning om mänskliga rättigheter ska tillhandahålla information om innehållet i fördrag om mänskliga rättigheter. Men barn ska också lära sig om mänskliga rättigheter genom att se människorättsnormer genomföras i praktiken, oavsett om det är i hemmet, i skolan eller i samhället. Utbildning om mänskliga rättigheter ska vara en heltäckande, livslång process och ska börja med att värderingar om mänskliga rättigheter återspeglas i vardagslivet och i barns upplevelser.⁶

16. De värden som kommer till uttryck i artikel 29.1 är relevanta för barn som lever i i områden där det råder fred, men de är ännu viktigare för de som lever i situationer som kännetecknas av konflikt eller kris. Så som "Dakar Framework for Action" konstaterar är det viktigt att undervisningsprogram i utbildningssystem som påverkas av konflikter, naturkatastrofer och instabilitet genomförs på ett sätt som främjar ömsesidig förståelse, fred och tolerans och som bidrar till att förebygga våld och konflikter.⁷ Utbildning om internationell humanitär rätt utgör också en viktig men alltför ofta försummad dimension i arbetet med att genomföra artikel 29.1.

Genomförande, granskning och översyn

17. De syften och värden som återspeglas i denna artikel uttrycks i tämligen generella termer, och följderna av dem är potentiellt mycket omfattande. Detta tycks ha fått många konventionsstater att anta att det inte är nödvändigt, eller ens lämpligt, att säkerställa att de relevanta principerna återspeglas i lagstiftning eller i administrativa föreskrifter. Detta antagande är obefogat. Om dessa principer inte har något formellt stöd i nationell lag eller politik verkar det osannolikt att de kommer att genomsyra utbildningspolitiken i någon verklig mening. Kommittén uppmanar därför alla konventionsstater att vidta nödvändiga åtgärder för att formellt införliva dessa principer i sin utbildningsrelaterade politik och lagstiftning på alla nivåer.

18. För att effektivt främja artikel 29.1 krävs en grundläggande omarbetning av läroplanerna så att de inbegriper de olika målen för utbildning. Det behövs också en systematisk översyn av läroböcker och annat undervisningsmaterial och undervisningsteknik, samt av skolpolitiken. Det räcker inte att artikelns syften och värden läggs på det befintliga systemet utan att några djupare förändringar uppmanas. De relevanta värdena kan inte

⁶ Se FN:s generalförsamling, resolution 49/184 från den 23 december 1994 som utlyste FN:s årtionde för utbildning om mänskliga rättigheter.

⁷ Education for All: Meeting our Collective Commitments, antagen vid World Education Forum, Dakar, 26–28 april 2000.

integreras effektivt i, och således vara en del av läroplanen i vid bemärkelse om inte de som förväntas förmedla, främja och lära ut värdena, och så långt som möjligt själva föregå med gott exempel, själva är övertygade om betydelsen av dessa. Därför är det nödvändigt att lärare, utbildningsadministratörer och andra som arbetar med utbildning av barn får utbildning och fortbildning som främjar de principer som anges i artikel 29.1. Det är också viktigt att de undervisningsmetoder som används i skolorna motsvarar andan och utbildningsfilosofin i konventionen om barnets rättigheter och de mål för utbildning som anges i artikel 29.1.

19. Dessutom måste också skolmiljön återspegla den frihet och anda av förståelse, fred, tolerans, jämlikhet mellan könen, vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör ursprungsbefolkningar som artikel 29.1b och 29.1d efterlyser. En skola som tillåter mobbning eller andra våldsamma och exkluderande beteenden är inte en skola som uppfyller kraven i artikel 29.1. Begreppet "utbildning om mänskliga rättigheter" används alltför ofta på ett sätt som gravt förenklar dess innebörd. Det som behövs, förutom formell utbildning om mänskliga rättigheter, är främjandet av värderingar och strategier som bidrar till mänskliga rättigheter, inte bara i skolor och vid universitet utan också i samhället i stort.

20. Generellt kan sägas att de olika initiativ som konventionsstaterna ska genomföra enligt skyldigheterna i konventionen inte kommer att vara tillräckligt förankrade om själva konventionstexten inte ges omfattande spridning, i enlighet med bestämmelserna i artikel 42. Detta kommer också att underlätta barns egen roll i att främja och försvara sina rättigheter i sina dagliga liv. För att underlätta allmän spridning bör konventionsstaterna rapportera vilka åtgärder de har genomfört för att uppnå detta mål, och Förenta Nationernas högkommissariat för mänskliga rättigheter bör utveckla en utförlig databas över de språkversioner av konventionen som har producerats.

21. Medier (i vid bemärkelse) har också en central roll att spela, både när det gäller att främja de värden och syften som anges i artikel 29.1 och för att säkerställa att deras aktiviteter inte undergräver andras insatser för att främja dessa syften. Regeringar är enligt artikel 17a i konventionen skyldiga att vidta alla lämpliga åtgärder för att "uppmuntra massmedier att sprida information och material av socialt och kulturellt värde för barnet".⁸

22. Kommittén uppmanar konventionsstaterna att ägna mer uppmärksamhet åt utbildning som dynamisk process och att utarbeta redskap för att mäta förändringar över tid i förhållande till artikel 29.1. Varje barn har rätt att få utbildning av god kvalitet, vilket i sin tur kräver fokus på kvalitén när det gäller undervisningsmiljön, utbildnings- och läroprocesser, undervisningsmaterialet, samt resultatet av undervisningen. Kommittén noterar att det är viktigt med undersökningar som kan ge möjlighet att bedöma de framsteg som görs, baserat på beaktande av åsikter från alla aktörer som är inblandade i processen, inklusive barn (vare sig de går i skolan eller inte), lärare och ungdomsledare, föräldrar, utbildningsadministratörer och skolledare. I detta avseende betonar kommittén betydelsen av granskning på nationell nivå som syftar till att barn, föräldrar och lärare ska kunna påverka beslut som är relevanta för utbildningen.

23. Kommittén uppmanar konventionsstaterna att utveckla en omfattande nationell handlingsplan för att främja och bevaka förverkligandet av de mål som anges i artikel 29.1. Om en sådan plan upprättas som en del av en större nationell handlingsplan för barn en nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter eller en nationell strategiför utbildning om mänskliga rättigheter måste regeringen ändå säkerställa att den hanterar de problem

---

⁸ Kommittén påminner om rekommendationerna i denna fråga som formulerades efter den allmänna diskussionsdagen 1996 om barn och medier (se A/53/41, punkt 1396).

som tas upp i artikel 29.1 och att den gör detta ur ett barnrättsperspektiv. Kommittén uppmanar Förenta Nationerna och andra internationella organ som arbetar med utbildningspolitik och utbildning i mänskliga rättigheter att eftersträva bättre samordning för att säkra ett effektivt genomförande av artikel 29.1.

24. Utformningen och genomförandet av program som främjar de värden som återspeglas i denna artikel bör bli en del av de rutinmässiga insatser som stater genomför i nästan alla situationer där kränkningar av mänskliga rättigheter har förekommit. Vid större incidenter med rasism, rasdiskriminering, främlingsfientlighet och andra former av intolerans som berör personer yngre än 18 år kan det rimligen antas att staten inte har gjort allt den ska för att främja de värden som anges i konventionen i sin helhet och i artikel 29.1 i synnerhet. Därför ska de ytterligare åtgärder som behövs inom ramen för artikel 29.1 vidtas, inklusive att forska om och införa undervisningsmetoder som kan ha en positiv verkan för att genomföra de rättigheter som erkänns i konventionen.

25. Konventionsstaterna bör också överväga att inrätta ett granskningsförfarande för att bemöta klagomål om att befintliga strategier eller metoder inte överensstämmer med artikel 29.1. Sådana granskningsförfaranden behöver inte nödvändigtvis innebära att nya rätts-, förvaltnings- eller utbildningsorgan inrättas. De kan även anförtros åt nationella institutioner för mänskliga rättigheter eller befintliga förvaltningsorgan. Kommittén begär att varje konventionsstat, när den rapporterar om denna artikel ska identifiera de reella möjligheter som finns på nationell eller lokal nivå att få till stånd en översyn av befintliga förhållningssätt som påstås vara oförenliga med konventionen. Information ska tillhandahållas om hur sådan översyn kan initieras och hur många sådana översynsförfaranden som har genomförts under rapporteringsperioden.

26. För att bättre kunna fokusera på processen med att granska konventionsstaternas rapporter om artikel 29.1 och i enlighet med kravet i artikel 44 att rapporterna ska ange eventuella förhållanden och svårigheter begär kommittén att varje konventionsstat ska tillhandahålla detaljerad information i sina periodiska rapporter om vad den anser vara de viktigaste prioriteringarna inom sin jurisdiktion som kräver en mer samlad insats för att främja de värden som anges i denna bestämmelse. Konventionsstaterna ska dessutom ange vilka verksamhetsprogram som de planerar att genomföra de kommande fem åren för att angripa de identifierade problemen.

27. Kommittén uppmanar FN-organ och -kontor och andra behöriga organ vars roll understryks i artikel 45 i konventionen att bidra mer aktivt och systematiskt till kommitténs arbete i förhållande till artikel 29.1.

28. Genomförandet av omfattande nationella handlingsplaner för att förbättra efterlevnaden av artikel 29.1 kommer att kräva personella och ekonomiska resurser som bör vara tillgängliga i så stor utsträckning som möjligt, i enlighet med artikel 4. Därför anser kommittén att begränsade resurser inte rättfärdigar att en konventionsstat underlåter att genomföra någon, eller tillräckligt många, av de åtgärder som krävs. I detta sammanhang, och mot bakgrund av konventionsstaternas skyldighet att verka för och uppmuntra internationellt samarbete både i allmänna termer (artikel 4 och 45 i konventionen) och när det gäller utbildning (artikel 28.3), uppmanar kommittén konventionsstater som tillhandahåller utvecklingssamarbete att säkerställa att deras program utformas med full hänsyn till principerna i artikel 29.1.

***